

Viljelykäytännöt muuttuvassa ilmastossa

Erikoistutkija Jaana Luoranen

Viljelyn onnistumiseen vaikuttavat ilmastotekijät

- Leudontuvat syksyt – taimien karaistuminen
- Vaihtelevat lämpötilat talvella ja keväällä yhdistettynä lumettomuuteen
  - Karaistumisen purkautuminen ja uudelleen karaistumiskyky
  - Ahavatuhot, jos maa on roudassa ja sää kirkas kevättalvella
  - Rouste, jos maa toistuvasti sulaa ja jäätyy. Riski etenkin metsäkylvössä.
- Kevään ja alkukesän kuivuus

Talven lämpöjaksot heikentävät kuusen taimien kestävyyttä

- Keskitalvella taimilla on kyky karaistua uudelleen (kokeessa 7 vrk +5°C -> 7 vrk -10°C)
- Kevättalvella kyky heikkenee
- Taimitarhakäsittelyillä voidaan parantaa kestävyyttä ja uudelleen karaistumiskykyä

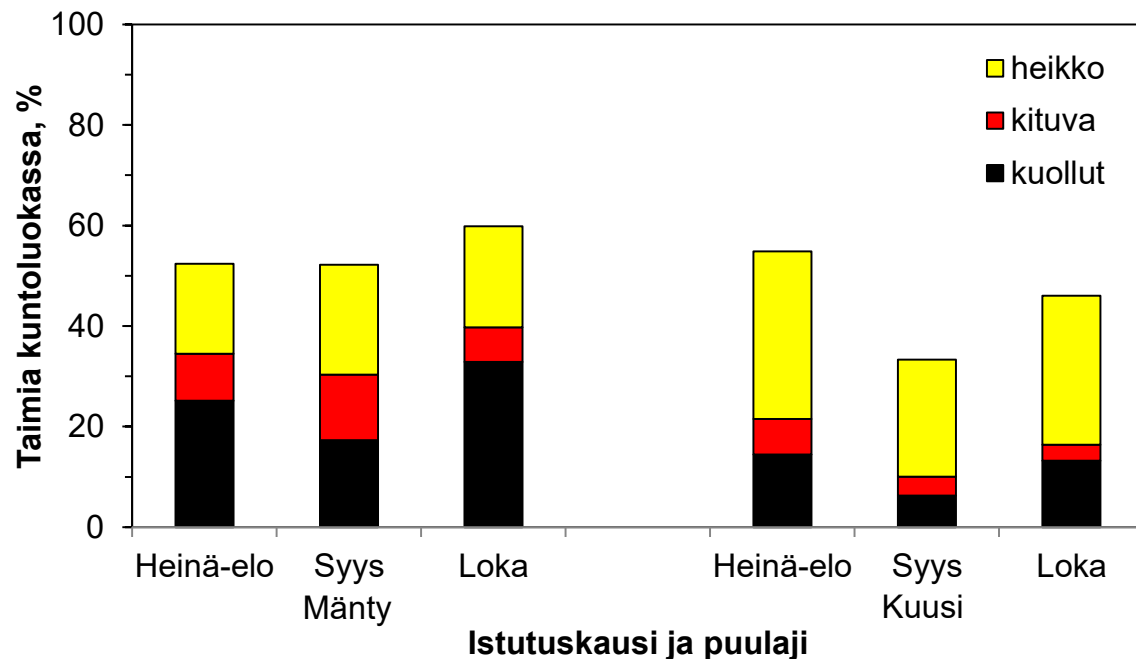
Taimien silmujen kestävyys on neulasia heikompi

- -25°C:n pakkaneen voi vaurioittaa silmuja syksyllä ja kevättalvella
- Syksyn lämpimyydellä ei juurikaan vaikutusta silmujen kestävyteen
- Talvella silmut reagoivat herkästi ympäröiviin lämpötiloihin.
- Taimitarhakäsittelyllä ei vaikutusta

Muuttuvassa ilmastossa korostuu huolellinen suunnittelu ja työn toteutus

- Kaikenlaisen stressin välttäminen ennen istutusta ja istutuksen jälkeen parantaa taimien selviytymistä talviajan tuhoista
- Hyvä kuntoiset, hyvin istutetut taimet selviää vaihtelevista sääoloista paremmin kuin heikkokuntoiset

Mänty herkempi talvituhoille ja tuhot vakavampia kuin kuusella kaikkina istutusajankohtina

Perustuu tutkimukseen: Luoranen, J., Saksa, T., Lappi, J. (2018). Seedling, planting site and weather factors affecting the success of autumn plantings in Norway spruce and Scots pine seedlings. Forest Ecology and Management 419–420 (2018) 79–90.

Kuusen istutus keskikarkeille maille turvallisinta

Keskikarkeilla mailla tuhoriski pienin

Karkeilla mailla kuivuus lisää tuhoriskiä: ei kuusta liian karuille kasvupaikoille

Turve- ja hienojakoinen maa pidempään jäässä eli riskikausi ahavalle pidempi

Hyvän istutuskohdan valintaan kannattaa kiinnittää huomiota

- Kuivumisherkkään humuspintaan istuttaminen heikentää taimien toipumista tuhoista
- Humuspinnalla myös suuri tukkimiehentäin tuhojen riski

Pakkaustapa ja istutusajankohta vaikuttavat tuhoalttiuteen

Ahavatuhot olivat todennäköisempiä

- laatikkoon tai pusseihin pakatuilla taimilla kuin avoalustoilla olevilla

Laatikoissa tuhot suurempia heinä- ja syyskuun istutuksissa

Avokennoissa syysistutuksissa suurin ahavatuhoriski
(silloinkin riski pienempi kuin laatikkotaimilla)

Taimet nopeasti maahan niiden saavuttua

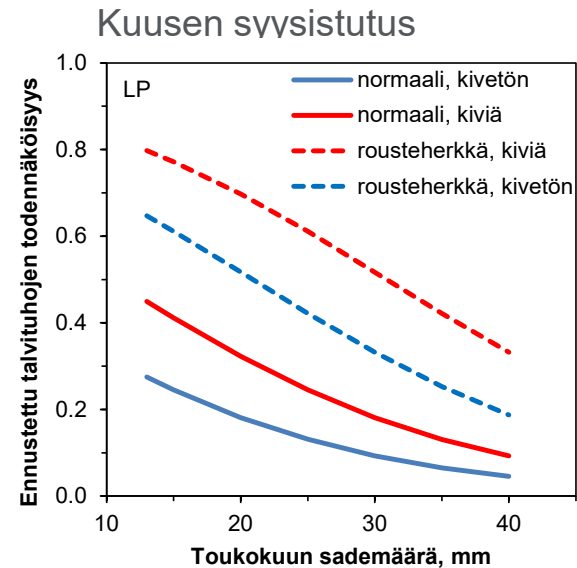
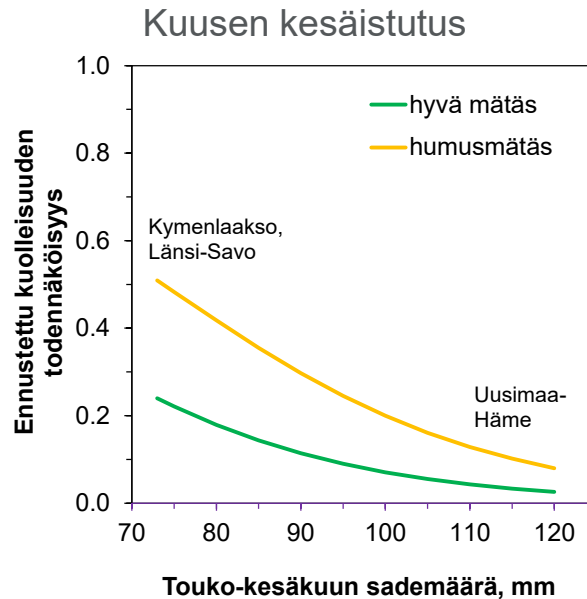
Ahavatuhot olivat todennäköisempiä

- kesäkuussa, kun laatikkoavarastointi oli kestänyt yli 2 viikkoa
- Heinä-syyskuussa tuhoriski suuri lyhyissäkin varastoinneissa
- Kastelusta huolehtiminen!

Kevätkuivuus pahentaa talvituhoja

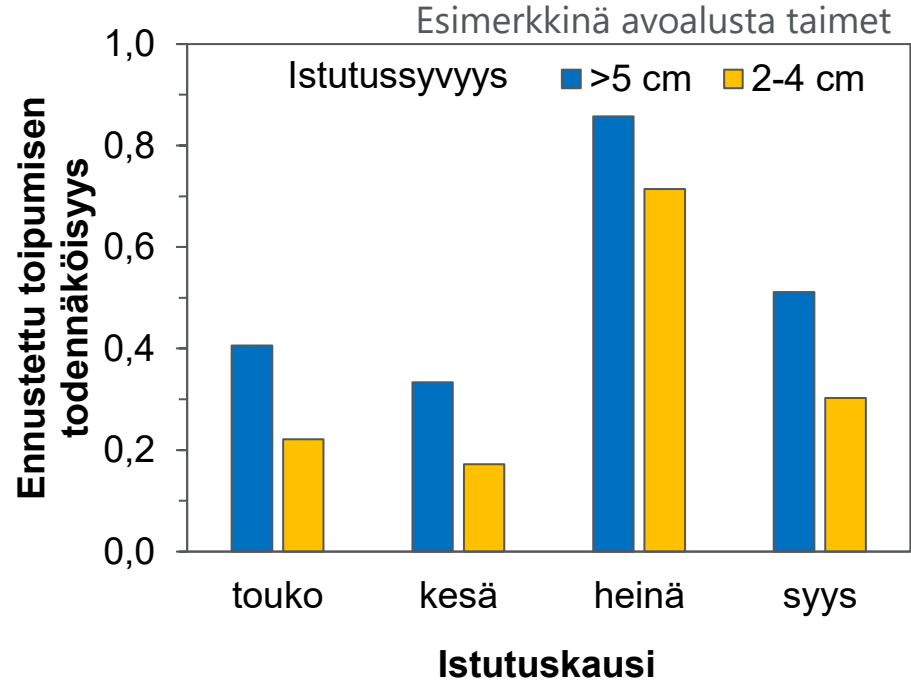
- Maalajivalinta istutusajankohtiin: sysistutuksiin ei rousteherkkiä hienoja aineksia sisältäviä maalajeja
- Kivennäismaapintaisiin mätäisiin istuttaminen pienentää tuhoriskejä
- Kivisillä kohteilla istutuksen ja muokkauksen laatu usein heikkenevät, joten niillä erityishuomio hyvään työlaatuun

Perustuu tutkimukseen: Luoranen, J., Saksa, T., Lappi, J. (2018). Seedling, planting site and weather factors affecting the success of autumn plantings in Norway spruce and Scots pine seedlings. *Forest Ecology and Management* 419–420 (2018) 79–90.

Syväistutus: parantaa toipumisennustetta ja vähentää kuivuustuhojen riskiä

- Toipuminen varminta heinäkuun istutuksissa (juurtuminen?)
- Syvemmälle istutetut toipuvat paremmin (veden saanti keväällä)
- Rousteen ylösnostamat taimet kuolivat kaikki
- Syväistutus mättäisiin turvallista kuusella, pienillä koivuilla ja männyillä

Perustuu tutkimukseen: Luoranen, Riikonen, Saksa. Factors affecting winter desiccation damage and recovery of newly planted Norway spruce seedlings in boreal forests. Käsikirjoitus.

Vaihtelevissa sääoloissa on entistä tärkeämpää noudattaa suosituksia

- Kohdevalinta: kuusta ei liian kuiville ja karkeille maille, hienot ja karkeat maat istutetaan keväällä
- Huolellinen suunnittelu ja työn toteutus: muokkaus-, taimitoimitus- ja istutusajankohtien yhteensovittaminen, sillä taimet eivät kestä odottelua saavuttuaan
- Istutusajankohdat: männyt keväällä, kuusia ja koivuja muulloinkin
- Taimien varastointi: Taimia ei varastoida keväällä paria viikkoa, myöhemmin muutamaa päivää kauempaa niiden saavuttua
- Pakkasvarastotaimet: taimet pakkasvarastosta ennen kesäkuun puoliväliä ja istutus parin päivän sisällä sulamisen jälkeen
- Hyvä työnlaatu: kivennäismaapintaiset mättäät, riittävä istutussyvyys, istutetaan hyvin kasteltuja taimia

Kiitos!